

Rasa Adomaitienė
Lietuvos dailės muziejus
Didžioji g. 4, Vilnius
Tel. (8 5) 262 1883
El. p. rasa@ldm.lt

RASA ADOMAITIENĖ

Vilniaus paveikslų galerijoje – jubiliejinė paroda „Vladislovo Neveravičiaus studijoje“

2014 m. gruodžio 16–2015 m. gegužės 31 d. Lietuvos dailės muziejaus (LDM) Vilniaus paveikslų galerijoje veikė žymaus XIX a. tapytojo, Vilniaus meno mokyklos atstovo Vladislovo Neveravičiaus kūrybos paroda „Vladislovo Neveravičiaus studijoje“, skirta dailininko 200-osioms gimimo metinėms pažymėti.

Romantizmo epochos menininko kūrybinis palikimas išsibarstęs po pasaulį. Tai daugiausia portretai, portretinės miniatiūros, religinio turinio paveikslai, buitinio žanro kompozicijos, knygų iliustracijos, akvarelės ir kt. LDM saugoma aštuoniolika dailininko tapybos paveikslų ir viena pagal jo tapybos kūrinių atlikta litografija. Šiuos tapybos darbus mainų būdu 1959 m. perdavė Lvovo paveikslų galerija. Visi minėti kūriniai yra iš V. Neveravičiaus palikimo, testamentu užrašyto Osolinskių nacionaliniam fondui. Jie iki dailininko mirties buvo saugomi jo studijoje. Tarp jų nemažai etiudų, neišbaigtų kompozicijų bei portretų. Būtent tai ir paskatino jubiliejui skirtą parodą įrengti tarsi studiją.

V. Neveravičius gimė 1814 ar 1815 m. Marcybiliškių dvarelyje, netoli Stanislavovo, Minsko gubernijoje (dab. Baltarusija). Dailės studijas pradėjo Vilniaus universitete, kuriame tapybos ir piešimo mokėsi pas Joną Rustemą.

Jaunystėje būsimasis dailininkas dalyvavo 1831 metų sukilime, todėl buvo priverstas emigruoti į Austrijos-Vengrijos valdomą Galiciją. Jis apsigyveno Lvove, vėliau persikėlė į Vieną. Vengdamas Austrijos valdžios persekiojimo, kūrinius pasirašinėjo Jono Tisevičiaus slapyvardžiu. Vienos dailės akademijoje V. Neveravičius studijavo tapybą pas Friedrichą von Amerlingą (1803–1887). Baigęs studijas tobulinosi Romoje.

Dar Vienos laikotarpiu jaunąjį dailininką išgarsino paveikslas „Šv. Marija Magdalieta“ (1842), nutapytas pagal Romoje gyvenusio belgų

Vladislovas Neveravičius.
Adomo Mickevičiaus
poemos „Konradas
Valenrodas“ iliustracija.

„Konrad Wallenrod i Gražyna“,
Jano Tysiewicziaus leidykla,
Paryžius, 1851.
LMAVB, sign. L-19/2-351

Vladislovas Neveravičius.
Adomo Mickevičiaus
poemos „Gražina“
iliustracija.

„Konrad Wallenrod i Gražyna“,
Jano Tysiewicziaus leidykla,
Paryžius, 1851.
LMAVB, sign. L-19/2-351

Vladislovas Neveravičius.
Adomo Mickevičiaus
poemos „Konradas
Valenrodas“ iliustracija.

„Konrad Wallenrod i Gražyna“,
Jano Tysiewicziaus leidykla,
Paryžius, 1851.
LMAVB, sign. L-19/2-351

kilmės tapytojo Jano Baptisto Lodewycko Maeso (1794–1856) kūrinį. V. Neveravičiaus „Šv. Marija Magdaliėtė“ – sudėtingais šviesokaitos kontrastais išsiskiriantis itin efektingas kūrinys – buvo eksponuojamas daugelyje pasaulio miestų (Vienoje, Berlyne, Drezdene, Leipcige, Lvove, Varšuvoje, Maskvoje, Sankt Peterburge ir kt.) ir sulaukė didelio susidomėjimo bei palankaus įvertinimo. V. Neveravičius yra nutapęs

Vladislavas Neveravičius.
„Šv. Marija Magdaliėtė“.
1842 m.

*Drobė, aliejus,
117 x 90,5 cm.
LDM T1317.
Fot. A. Lukšėnas*

keletą „Šv. Marijos Magdaliėtės“ versijų. Viena iš jų saugoma LDM, kitą neseniai įsigijo Lietuvos išėivijos dailės fondas.

1843 m. V. Neveravičius persikėlė į Paryžių, Monmoransi priemiestyje įsigijo vilą. Gyvendamas Prancūzijoje jis aktyviai įsitraukė į kultūrinį gyvenimą. 1849 m. Paryžiaus salone V. Neveravičius eksponavo paveikslą „Šv. Petras“. Vėliau šį kūrinį Prancūzijos vyriausybė nupirko Kajako Šv. Petro ir Povilo bažnyčiai, kurioje jis saugomas iki šiol.

Gyvendamas svetur dailininkas nenutraukė ryšių su tėvyne, dažnai lankėsi Vilniuje. XIX a. viduryje Lietuvoje pagausėjus istorinių ir grožinės literatūros leidinių, dailininkai vis dažniau dėmesį kreipė į sąlyginai naują kūrybos sritį – knygų iliustracijas. Reikšmingiausios ir meniškiausios to laikmečio iliustracijos buvo sukurtos klasikiniams romantizmo

Vladislovas Neveravičius.
Adomo Mickevičiaus
poemos „Konradas
Valenrodas“ iliustracija.

„Konrad Wallenrod i Grażyna“,
Jano Tysiewicziaus leidykla,
Paryžius, 1851.
LMAVB, sign. L-19/2-351

literatūros veikalams – Adomo Mickevičiaus poemoms „Konradas Valenrodas“ ir „Grażina“. V. Neveravičius buvo vienas iš pirmųjų Lietuvos dailininkų, savo kurtas iliustracijas pabandęs glaudžiau susieti su tekstu. Jis, kaip piešėjas ir iliustratorius, savo gyvenimo tikslu laikė A. Mickevičiaus kūrybos populiarinimą, todėl pats parengė ir savo lėšomis 1851 m. Paryžiuje išleido iliustruotą poemų „Konradas Valenrodas“ ir „Grażina“ leidimą trimis kalbomis (lenkų, prancūzų ir anglų). Tuo metu tai buvo vienas gražiausių iliustruotų leidinių, puoštas šimtu medžio graviūrų, kurias pagal V. Neveravičiaus piešinius išraižė lenkų bei prancūzų meistrai. Vaizdus vienija dailininko noras atkurti objektyvų Lietuvos istorinį ir etnografinį foną, jie praturtinti gotikinės architektūros detalėmis.

Istorinės tiesos siekis akcentuojamas ir V. Neveravičiaus rašytame pabaigos žodyje. Keletą knygos egzempliorių dailininkas pats paspalvino akvarele. 1863 m. A. Mickevičiaus poemos, iliustruotos V. Neveravičiaus piešiniais, buvo išleistos ir Sankt Peterburge.

V. Neveravičius dažnai atvykdavo ir į Lvovą, 1854–1855 m. čia surengė kūrybos parodą. 1871–1885 m. menininkas šiame mieste gyveno nuolat, o savo kūrybinį palikimą – paveikslus, akvareles, piešinius, knygas – bei vilą Monmoransi testamentu užrašė Osolinskių nacionaliniam fondui Lvove. Dalis dailininko asmeninių lėšų buvo skirta tapybą studijuojantiems jaunuoliams parenti.

V. Neveravičius mirė 1891 m. sausio 16 d. Monmoransi.

Dailininko 200-osioms gimimo metinėms paminėti skirtoje parodoje „Vladislovo Neveravičiaus studijoje“ buvo eksponuojami kūriniai iš LDM, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos bei Lietuvos išėivijos dailės fondo rinkinių. Didžiąją parodos eksponatų dalį sudarė portretai, nutapyti Paryžiuje, Vienoje, dailininko kelionių po Alžyrą metu. Kita dalis – religinės tematikos, buitinio žanro kompozicijos, garsių dailininkų kūrinių kopijos. Kūriniuose įtaigiai atsiskleidžia dailininko meistrystė ir talentas. Paveikslai pasižymi įdomiomis, apgalvotomis, subalansuotomis kompozicijomis, netikėtais rakursais, nepriekaištingu

akademiniu piešiniu. Išskirtinės tapytojo braižo savybės – lygaus potėpio minkštumas, peršviečiamos lesiruotės, subtilus koloritas – juntami visuose jo kūrinuose, net etuduose.

Parodą papildė garsiosios V. Neveravičiaus iliustracijos, sukurtos A. Mickevičiaus poemoms „Konradas Valenrodas“ ir „Gražina“ bei dailininko sesers Sidalijos Neveravičiūtės (*Sydalia Niewiarowicz*) prisiminimų albumėlis iš Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos su jame esančia V. Neveravičiaus akvarele.

2015 m. kovo 25 d. Vilniaus paveikslų galerijoje buvo surengtas dailininko V. Neveravičiaus gimimo 200-osioms gimimo metinėms paminėti skirtas kultūros vakaras. Jame dalyvavo LDM direktoriaus pavaduotoja mokslui Laima Bialopetravičienė, parodos kuratorė Dalia Tarandaitė, meno istorikai habil. dr. Rūta Janonienė ir dr. Helmutas Šabasevičius. Muzikavo pianistas Paulius Pancekauskas. R. Janonienė išsamiai pristatė paveikslą „Šv. Marija Magdalietė“, papasakojo apie jo eksponavimą Europos miestuose bei palankų vertinimą užsienio bei vietinėje spaudoje. H. Šabasevičius supažindino su dailininko biografija, ypatingą dėmesį skirdamas Paryžiaus laikotarpiui, ryšiams su Prancūzijoje gyvenusia lietuvių-lenkų bendruomene.

Anniversary Exhibition 'Workshop of Vladislovas Neveravičius' in Vilnius Picture Gallery

RASA ADOMAITIENĖ

On the 16th of December 2014 – the 31st of May 2015, exhibition ‘The Studio of Vladislovas Neveravičius’ dedicated to 19th c. famous artist,

Vilniaus paveikslų galerijoje vykusios parodos „Vladislovo Neveravičiaus studijoje“ fragmentas.

Fot. T. Kapočius

representative of Vilnius Art School Vladislovas Neveravičius was housed in Vilnius Picture Gallery (the branch of Lithuanian Art Museum). It was commemorated his 200 birth anniversary.

The publication gives a brief overview on biography of V. Neveravičius, discusses his creative features. Creative heritage of artist is scattered all around the world. This is mainly portraits, portrait miniatures, religious paintings, genre compositions, book illustrations, watercolours, etc. 18 artist's paintings and lithograph by one of his paintings are stored in LAM. Except these art works, exhibition consisted of exhibits from the collections of the Wroblewski Library of the Lithuanian Academy of Science and Lithuanian Expatriate Art Foundation. Most of the exhibits consisted of portraits, painted in Paris, Vienna, Algeria where he travelled for some time. The other part – religious, genre compositions, copies of famous artists' works. Exhibition was supplemented by famous illustrations of V. Neberavičius created for the poems 'Konrad von Wallenrode', 'Gražina' and the memories album with Neveravičius' watercolour of artist sister Sydalia Niewiarowicz from the Wroblewski Library of the Lithuanian Academy of Science.

On the 25th of March 2015, cultural evening commemorating 200 birth anniversary of Neveravičius was held in Vilnius Picture Gallery.